

Преразглеждане на Международен стандарт за фитосанитарни мерки № 11 (МСФМ 11) за фитосанитарния риск от карантинни вредители: добавяне на приложение за анализ на фитосанитарния риск от растителни видове като карантинни вредители

В последните години се увеличава **броя и разнообразието на растителни видове**, които се транспортират между страните, което е резултат от повечето възможности за търговия с нови растения. Търговията с растения носи **2 основни риска**: **1.** Растенията като вектор за пренасяне на вредители; **2.** Самите растения могат да бъдат вредители. Рискът от въвеждането

на вредители заедно с растения е отдавна разпознат и е широко регулиран, докато фитосанитарния риск, породен от самите растения като вредители изисква по-специално внимание, тъй като регулацията в международен мащаб не е така застъпена.

Според целите, заложи в **Международната конвенция по растителна защита (IPPC)**, защитата на растенията включва дефинирането на видове като вредители и необходимите фитосанитарни мерки за предотвратяване на тяхното въвеждане и разпространение. IPPC обхваща **вредители** по култивирани и диворастящи растения, както и плевели и инвазивни чужди видове, които са вредни за други растения.

На осмото заседание на Комисията по фитосанитарни мерки, проведено през април 2013 г. е прието да бъде добавено **ново приложение (приложение 4) за оценка на фитосанитарния риск** от растения като карантинни вредители към МСФМ №11 (*отнасящ се за фитосанитарния риск от карантинни вредители*).

Приложение 4 дава **конкретни указания** за провеждане на анализ на риска от вредители при определянето на това дали едно растение е вредител по културни или диворастящи видове и степента на заплахата, независимо от това дали е необходимо то да бъде регулирано, както и да се идентифицират фитосанитарните мерки, които **намаляват риска от вредителя до приемливо равнище**. Анализът на риска е фокусиран предимно към растения, **предназначени за внос (за засаждане или с друго**

предназначение). Указанията не обхващат неумишленото внасяне на растения като замърсители в стокови пратки или чрез други преносители.

Приложение 4 е структурирано по следния начин:

- **Етап 1:** Инициация – точки на инициация; предварителен подбор;
- **Етап 2:** Оценка на риска от вредителя – идентифициране на растението, наличие или отсъствие в зоната на анализ на риска; предназначение; местообитания, локация и застрашени зони; вероятност от навлизане; исторически данни за поведението на вредителя на нови територии; вероятност от установяване; вероятност от разпространение; оценка на потенциалните икономически последствия.
- **Етап 3:** Управление на риска по отношение на вредителя
 - Аспекти, общи за всички етапи на анализа на риска: комуникация на риска.

Растенията като вредители:

Като вредители, някои растителни видове могат да засегнат други растения чрез конкуренция за пространство и ресурси като светлина, хранителни вещества и вода или да потиснат развитието на популациите на други видове чрез паразитизъм или алелопатия (особен тип химично взаимодействие между растенията). Растения, въведени в нова област могат да се превърнат във вредители и посредством хибридизиране с култивирани или диворастящи видове.

Източник: IPPC (2013) Pest risk analysis for quarantine pests. International Standards for Phytosanitary Measures no. 11. 36 pp.

https://www.ippc.int/file_uploaded/1366798700_ISPM_11_2013_En_2013-04-23.pdf

Георги Балджиев,

Център за оценка на риска към БАБХ

29.05.2013 г.